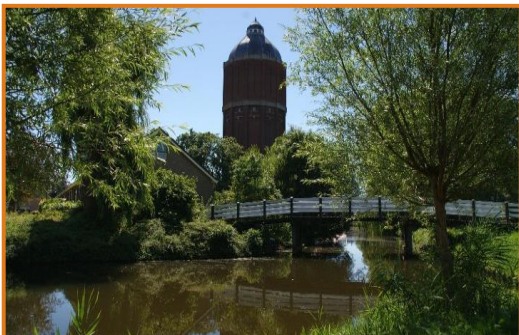

MVOI & SROI

BEHOREND BIJ HET INKOOPEBELEID - 2025 - 2029

MVOI en SROI richtlijn 2025-2029

van de gemeente Stede Broec, gemeente Enkhuizen, gemeente Drechterland en de SED Organisatie

Zaaknummer	: n.t.b.
Datum	: maart 2025
Status	: definitief
Versie	: 0.1

Inhoudsopgave

1.	Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen	4
1	Inleiding	4
1.1	Waarom MVOI?	4
1.2	Principes van MVOI	4
1.3	Zoveel mogelijk MVOI	5
1.4	Voorbeelden van MVOI in de praktijk	5
2	Doelstellingen MVOI	5
2.1	Duurzaamheidscriteria in inkoopbeleid	5
2.2	Sociale inzet en inclusiviteit	5
2.3	Transparantie en eerlijke inkoop	5
2.4	Innovatie en lokale economie	6
2.5	Klachtenregeling	6
3	Verantwoordelijkheden en Implementatie	6
3.1	Verantwoordelijkheden	6
3.2	Implementatie	6
4	Kernprestatie-indicatoren (KPI's)	7
4.1	Kernprestatie-indicatoren (KPI's)	7
4.2	Meetmethoden	7
4.3	Overzicht van certificeringen en keurmerken	7
4.4	Toepassing in het inkoopbeleid	7
5	Checklist voor MVOI-proof aanbestedingen	8
6	Social Return On Investment (SROI)	9
6.1	Wat is SROI?	9
6.2	Waarom wordt SROI toegepast?	9
6.3	Hoe werkt SROI in de praktijk?	9
6		

1 Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

1 Inleiding

Wat is maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen?

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is de manier waarop overheden, zoals gemeenten, duurzaam en sociaal verantwoord inkopen en opdrachten verstrekken. Dit betekent dat zij bij aanbestedingen niet alleen kijken naar **prijs en kwaliteit**, maar ook naar **milieu-impact, sociale verantwoordelijkheid en ethische aspecten**.

1.1 Waarom MVOI?

Overheden hebben een grote invloed op de markt, omdat zij jaarlijks voor miljarden euro's aan goederen en diensten inkopen. Door **maatschappelijk verantwoord in te kopen**, kunnen ze bijdragen aan:

Klimaatdoelen (zoals CO₂-reductie en circulaire economie).

Sociale doelen (zoals werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).

Eerlijke handel (zoals het gebruik van Fairtrade en duurzame materialen).

1.3 Zoveel mogelijk MVOI

Binnen de SED organisatie willen we zoveel mogelijk MVOI inzetten. Dit betekent dan ook bij aanbestedingen die niet de norm hebben tot het inzetten van mensen.

Vanaf een aanbesteding van €100.000,- wordt de opdrachtnemer verplicht om minimaal 1% af te dragen aan sociale doelen binnen de SED organisatie. Voorbeelden hiervan zijn:

- Donatie aan de voedselbank in de regio;
- Donatie aan de bibliotheken in de regio;
- Donatie het sportfonds van de regio.

1.4 Voorbeelden van MVOI in de praktijk

- De SED organisatie besteedt een groenproject aan en kiest voor een aannemer die werkt met biologisch afbreekbare bestrijdingsmiddelen en die sociale werkgelegenheid biedt
- Bij de bouw van een nieuw stadhuis wordt alleen gebruikgemaakt van circulaire bouwmaterialen en energie neutrale installaties.
- De SED organisatie koopt bedrijfskleding in die is gemaakt van duurzame en eerlijke materialen.

2 Doelstellingen MVOI

De SED organisatie streeft naar een duurzame en inclusieve samenleving. Door middel van MVOI wordt gestreefd naar:

- Bijdragen aan de **klimaatdoelen**, zoals CO₂-reductie en circulaire economie
- Bevorderen van een **inclusieve arbeidsmarkt** door Social Return toe te passen.
- **Duurzaam en**

3 Verantwoordelijkheden en Implementatie

3.1 Verantwoordelijkheden

- **Inkoopafdeling:** Verantwoordelijk voor het up to date houden van en de naleving van duurzaamheidscriteria;
- **Projectleiders en Beleidsmedewerkers:** Integreren MVOI in projecten;
- **Leveranciers en Partners:** Worden actief betrokken en waar nodig ondersteund bij de overgang naar duurzame praktijken;
- **Gemeenteraad en Management:** Toezicht en borging van beleid.

3.2 Implementatie

Implementatie gebeurt door de verankering van de MVOI doelstellingen in zowel het inkoopproces als door de opname van MVOI criteria KPI's en eisen in de standaard inkoopdocumenten. Het niet voldoen aan deze criteria en eisen na de voorlopige gunning bij een aanbesteding, betekent een ongeldige inschrijving en het moeten intrekken van de voorlopige gunning. De implementatie wordt dus een automatisme vanuit de SED organisatie.

4 Kernprestatie-indicatoren (KPI's)

4.1 Kernprestatie-indicatoren (KPI's)

Om de effectiviteit van het MVOI-beleid te meten, worden de volgende KPI's gehanteerd:

- **Duurzaamheid:** Percentage circulaire en milieuvriendelijke producten in de totale inkoop.
- **CO₂-reductie:** Afname van CO₂-uitstoot binnen de inkoopketen.
- **Sociale Impact:** Aantal gecreëerde banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- **Lokale Economie:** Aandeel van opdrachten gegund aan lokale en sociale ondernemingen.
- **Innovatie:** Aantal innovatieve oplossingen toegepast in aanbestedingen.
- **Transparantie:** Percentage aanbestedingen met openbaar toegankelijke duurzaamheidscriteria.

4.2 Meetmethode

- **Monitoring via rapportages:** Jaarlijkse duurzaamheidsrapportages van leveranciers.
- **Contractbeheer en audits:** Regelmatige controles en nalevingsaudits bij opdrachtnemers.
- **Feedbacksystemen:** Evaluaties met betrokken stakeholders en gebruikers.
- **Duurzaamheidskeurmerken:** Toetsing aan erkende certificeringen en keurmerken.
- **Data-analyse:** Gebruik van prestatiegegevens om trends en verbeterpunten te identificeren.

4.3 Overzicht van Certificeringen en Keurmerken

Om de duurzaamheid en sociale impact van inkoopbeslissingen te waarborgen, hanteert de SED organisatie een selectie van erkende certificeringen en keurmerken. Wanneer leveranciers niet beschikken over de genoemde certificeringen of keurmerken, volstaat een gelijkwaardig certificaat of keurmerk. Hieronder volgt een overzicht:

Milieu en Duurzaamheid

- **EU Ecolabel** – Europees keurmerk voor milieuvriendelijke producten en diensten.
- **Cradle to Cradle** – Certificering voor circulaire en duurzame producten.
- **Blauer Engel** – Duits milieukeurmerk voor energiezuinige en duurzame producten.
- **FSC (Forest Stewardship Council)** – Duurzaam bosbeheer voor hout- en papierproducten.
- **PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification**

5 Checklist voor MVOI-proof aanbestedingen

Om ervoor te zorgen dat aanbestedingen voldoen aan de principes van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), dient de volgende checklist te worden gehanteerd:

Voorbereiding

Onder de sectie **Voorbereiding** vallen de volgende punten in de checklist voor MVOI-proof aanbestedingen:

- Zijn de MVOI-doelstellingen duidelijk gedefinieerd en afgestemd op het inkoopbeleid?
- Zijn relevante stakeholders, zoals sociale ondernemers en milieuproducten, betrokken bij de aanbestedingsstrategie?
- Is er een marktverkenning uitgevoerd om duurzame en sociale aanbieders in kaart te brengen?
- Total Cost of Ownership (TCO), samenwerking met andere gemeenten en het opstellen van een verantwoord inkoopplan.

Duurzaamheidscriteria

- Milieu-impact en circulariteit van producten en diensten.
- Gebruik van erkende keurmerken en certificeringen.
- Energieverbruik en CO₂-reductie-eisen.
- Materialen met een lage milieubelasting.

Sociale Inzet en Inclusie

- Werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Bevordering van diversiteit en inclusie.
- Sociale voorwaarden in contracten.

Transparantie en Eerlijke Inkoop

- Openbare en objectieve aanbestedingscriteria.
- Voorkomen van belangenverstrengeling en corruptie.
- Actieve betrokkenheid van belanghebbenden.

Monitoring en Evaluatie

- Meetbare KPI's en periodieke evaluaties.
- Transparante rapportages over duurzaamheidsprestaties.
- Feedbackmechanismen voor continue verbetering.

6 Social Return On Investment (SROI)

6.1 Wat is SROI?

Social Return on Investment (SROI) is een methode om sociale impact te creëren bij overheidsopdrachten en aanbestedingen. Het doel is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen aan werk, opleiding of praktijkervaring.

SROI wordt vaak toegepast bij gemeentelijke en overheidsaanbestedingen, waarbij opdrachtnemers verplicht worden een bepaald percentage van de opdrachtsom (bijv. 5%) te besteden aan sociale werkgelegenheid of maatschappelijke projecten.

6.2 Waarom wordt SROI toegepast?

SROI helpt bij:

- Het stimuleren van arbeidsparticipatie voor kwetsbare groepen (zoals langdurig werklozen, statushouders en mensen met een beperking).
- Het vergroten van maatschappelijke impact door bedrijven een sociale bijdrage te laten leveren.
- Het versterken van lokale economieën en sociale cohesie.

SROI wordt gebruikt door gemeenten, provincies en andere publieke instellingen bij aanbestedingen in sectoren zoals bouw, schoonmaak, zorg, infrastructuur en ICT.

6.3 Hoe werkt SROI in de praktijk?

Stap 1: Aanbesteding met SROI-verplichting

- Overheden schrijven een aanbesteding uit waarin een SROI-eis wordt gesteld (meestal 5% van de opdrachtsom).
- Opdrachtnemers moeten aangeven hoe ze deze verplichting gaan invullen.

Stap 2: Uitvoering van de SROI-verplichting

- Opdrachtnemers nemen mensen uit de doelgroep aan of werken samen met sociale ondernemingen.
- Alternatieve invullingen zoals opleidingen, stages of bijdragen aan sociale projecten zijn mogelijk.

Stap 3: Monitoring en handhaving

- Gemeenten en overheden controleren of opdrachtnemers de SROI-verplichting naleven.
- Bij niet-naleving kunnen boetes, sancties of uitsluiting van toekomstige aanbestedingen volgen.

6.5 Hoe werk SROI bij Aanbestedingen?

Bij een aanbesteding wordt een SROI-verplichting opgenomen, meestal als een percentage van de opdrachtsom (bijvoorbeeld 5% van de loonsom moet besteed worden aan social return). De opdrachtnemer moet dit realiseren door bijvoorbeeld:

- Directe plaatsing: Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen.
- Leer-werktrajecten: Stageplekken en opleidingsmogelijkheden aanbieden.
- Inkoop bij sociale ondernemers: Inkopen doen bij bedrijven die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst hebben.
- Scholing en training: Investeren in de ontwikkeling van deze doelgroep.

Voorbeeld SROI-verplichting in een aanbesteding

"De opdrachtnemer verplicht zich om minimaal 5% van de aanneemsom in te zetten voor Social Return. Dit kan door het in dienst nemen van werkzoekenden uit de doelgroep, het aanbieden van stageplaatsen of het inkopen van producten/diensten bij sociale ondernemingen."

6.6. Versterking van de SROI-handhaving: best practices

Om de handhaving te versterken, kunnen gemeenten de volgende best practices toepassen:

- Duidelijke SROI-eisen opnemen in aanbestedingen → Geen ruimte voor interpretatie door opdrachtnemers.
- Vaste contactpersonen bij de gemeente → Voor betere begeleiding en snellere controles.
- Samenwerking met sociale ontwikkelbedrijven → SW-bedrijven en leerwerkbedrijven helpen bij invulling.
- Gebruik maken van prestatiebonussen → Extra beloning voor opdrachtnemers die méér doen dan verplicht.

B. Inhouding op betaling

Voorbeeld contractuele inhoudingsclausule

"Bij het niet voldoen aan de SROI-verplichting behoudt de SED organisatie zich het recht voor om een deel van de betaling in te houden tot de verplichtingen alsnog worden nagekomen."

Dit stimuleert opdrachtnemers om alsnog de sociale doelstellingen te behalen vóór afronding van het project.

C. Correctieve maatregelen & herstelverplichtingen

Voorbeeld herstelclausule

"Indien opdrachtnemer niet voldoet aan de SROI-verplichting, is deze verplicht om binnen 3 maanden een herstelplan in te dienen en alsnog de ontbrekende sociale impact te realiseren."

Dit dwingt opdrachtnemers om alsnog hun verplichtingen na te komen, bijvoorbeeld door extra medewerkers aan te nemen of extra leerplekken te creëren.

D. Mogelijkheid tot uitsluiting bij toekomstige aanbestedingen

Voorbeeld uitsluitingsclausule

"Bij structurele niet-naleving van de SROI-verplichting kan de opdrachtnemer worden uitgesloten van deelname aan toekomstige gemeentelijke aanbestedingen."

Dit zorgt ervoor dat opdrachtnemers serieus omgaan met hun verplichtingen, omdat het invloed heeft op hun toekomstige opdrachten.

6.8 Alternatieve compensatie: SROI-bank of afkoopregeling

Onder het vastgestelde SROI percentage biedt de SED organisatie opdrachtnemers een alternatieve manier om aan hun SROI-verplichting te voldoen als ze deze niet direct kunnen invullen binnen de opdracht.

SROI-bank

- Opdrachtnemers kunnen een financiële bijdrage storten in een gemeentelijk SROI-fonds.
- Dit geld wordt vervolgens geïnvesteerd in sociale projecten, werkgelegenheidsprogramma's of leerwerktrajecten.

Afkoopregeling

7 SROI binnen de SED organisatie

7.1 Samenwerking met WerkSaam

De SED organisatie heeft een samenwerkingspartner m.b.t. de inzet van SROI. WerkSaam voert voor ons de inzet van geschikte kandidaten in. Het werkproces wordt hieronder beschreven.

7.2 Werkproces SROI

- De inkoper en contractmanager nemen SROI op in het contract.
Drie mogelijkheden voor inzet SROI:
 1. Als resultaatsverplichting door een X percentage¹ van de opdrachtwaarde te eisen;
 2. Als een inspanningsverplichting (bv bij kleinere werken beneden de €100.000,- waar we wel kansen en mogelijkheden willen verkennen maar geen harde eis willen stellen). We vragen dan minimaal 1 gesprek met coördinator SROI;
 3. Bij grotere raamovereenkomsten (minimale contractduur 2 jaar) wordt net als bij 1. een percentage geëist. Echter in dit geval wordt er samen met de coördinator een concreet plan gemaakt hoe de SROI over de periode wordt ingevuld.
- De aanbesteding wordt gegund aan een opdrachtnemer. De opdrachtnemer verplicht zich hiermee aan de SROI-verplichting te voldoen.
- De opdrachtnemer is verplicht het initiatief te nemen voor de concrete invulling van SROI.
- Voor advies en hulp bij deze concretisering kan (na gunning) contact opgenomen worden met de coördinator SROI van de betreffende regio.
- De gegevens met betrekking tot de invulling SROI worden opgenomen in een verantwoordingsdocument.
- De coördinator SROI controleert de gegevens uit dit document en geeft zijn akkoord.
- Het geaccordeerde document gaat retour naar opdrachtnemer zodat deze aan de contractbeheerder/ projectleider van de gemeente aan kan tonen voldaan te hebben aan zijn SROI-verplichting.
- De coördinator SROI deelt het verantwoordingsformulier tevens met desbetreffende inkoop en contractmanager.
- Bij langdurende contracten wordt de inkoop en contractmanager tussentijds op de hoogte gehouden;
- De coördinator SROI vult de acties m.b.t. SROI in, in WBS.
- De opdrachtgever zorgt dat het verantwoordingsformulier onderdeel wordt van het contractdossier.
- Indien de opdrachtnemer niet heeft voldaan aan de SROI-verplichting, wordt een gesprek tussen opdrachtnemer en opdrachtgever aangegaan.
- Indien opdrachtnemer toch niet voldoet of kan voldoen aan zijn SROI-verplichting, kan eventueel een boete worden opgelegd.
- De boete betreft maximaal vijftig procent van het nog resterende SROI-bedrag. Daarnaast kan ook het nog niet ingevulde SROI-bedrag zelf worden teruggevraagd.
- Het opleggen van de boete is een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. De coördinator SROI wordt hiervan altijd op de hoogte gesteld.
- Alle info rondom SROI is te vinden op: www.wsp-nhn/SROI